

**KIBRIS
VAKIFLAR
İDARESİ**

1571

KIBRIS VAKIFLARINI ARAŞTIRMA VE DEĞERLENDİRME PROJESİ

KIVABİS

Kıbrıs Vakıfları Bilgi Sistemi

- *KIVABİS adı verilen Kıbrıs Vakıflar Bilgi Sistemi, projenin amacına uygun olarak, tarihi vakıfların kuruluşu, gelişmesi, değişim ve dönüşümlerinin yer, zaman, kaynak/belge nitelik ve nicelik boyutlarında izlenebilecek kapasitede tasarlanmıştır.*
- **Bu sistemde 1,744 Gigabyte boyutunda bilgi ve belge bulunmaktadır. Çoğu belge imajları olmak üzere 424,616 doküman mevcuttur.**
- *Bunların 37,049 adedi defter koçan imajıdır. Bu imajlardan 288,661 tapu koçanı veri tabanına kaydedilmiştir. Bu koçanlara bağlantılı olarak 41,496 adet yer adı ve 85,873 adet şahıs adı veri tabanına girilmiştir.*

KIVABİS

Kıbrıs Vakıfları Bilgi Sistemi

- *Sistemde Google Earth ve Google Maps araçlarıyla entegre çalışan gelişmiş bir de harita ara yüzü bulunmaktadır ve iki işleve sahiptir.*
- **Birincisi, Kıbrıs vakıf mallarına ait bilgiler harita üzerinde göstermek**
- *İkincisi, Buradan hareketle, bu mallara ait veri tabanında tutulan bilgi ve belgelere kolayca erişilmesini sağlamak.*

KIVABİS

Kıbrıs Vakıfları Bilgi Sistemi

- **KIVABİS modeli, bir vakfın kuruluşundan sonra geçirmesi muhtemel, yönetim(mütevelli) değişikleri, yeni mal/mülk edinilmesi, mevcut malların kiralanması, istibdali gibi statü değişikleri, bu değişikliklere imkan veren hukuki çerçeve, vakıf kapsamında tesis edilen hayrat ve buralarda görev yapan kişilerle ilgili işlemler vb. bütün safahatın araştırılmasına imkan vermektedir.**

TESPİTLER

Proje kapsamında yürütölen araştırmaya göre, hayrat olarak Kıbrıs'ta 393 cami, 63 mektep, 14 medrese, 41 tekke, zaviye, türbe ve 275 mezarlık tespit edilmiştir.

Listeleri yapılan bu hayrat, Kıbrıs Haritası üzerine işlenmiştir. Bu harita incelendiğinde, Müslüman Türklerin Ada'nın her yerinde yoğun bir nüfus kesafeti oluşturdukları, açık bir şekilde anlaşılmaktadır.

TESPİTLER

İngiliz Sömürge dönemi (1878-1960) ve bunu takip eden Kıbrıs Cumhuriyeti zamanında (1960-1974), uluslararası sözleşmelerin ve ilgili yasaların uyulmasını emrettiği evkaf hükümlerine ve evrensel hukuk kurallarına aykırı düzenleme ve uygulamalarla vakıf malların %92'si vakıfların mülkiyetinden çıkmış ve ihtilafı hale gelmiştir.

VAKIF MALLARI NASIL GASP EDİLDİ?

1. 1914'te Uluslararası hukuğa aykırı olarak Adanın İngiliz krallığının ilhaki kararıyla beraber vakıflar konusunda direkt düzenlemeler yapılmaya başlanmıştır.
2. 1915'ten daha önce biri Osmanlı Devleti diğeri İngiltere tarafından atanan iki kişiyle yönetilen vakıflar idaresine her iki murahhası da İngiltere atayacaktır.

VAKIF MALLARI NASIL GASP EDİLDİ?

3. Taşınmaz Mal Kanunu ve bu kanunun uygulama şeklini gösteren 1944/14 sayılı tüzük hükümleriyle hayata geçirilmiştir. Bu kanun ve tüzük icareteynli vakıflara ait gayrimenküllerin kiracıların mülkiyetine geçirilmesini sağlamıştır.

VAKIF MALLARI NASIL GASP EDİLDİ?

5. 1945'den 1960'a kadar her yılın 1 Ocak tarihinde toplam 2230 sterlin nakit para İngiliz hükümeti tarafından Evkafa ödenmiştir.
6. Kıbrıs Cumhuriyeti Kuruluş antlaşmasının İngiltere Sömürge idaresinin mal ve hükümlülüklerinin yeni kurulan Kıbrıs Cumhuriyetine intikal ettiğine ilişkin hükmü uyarınca aynı tazminat 1960, 1961 ve 1962 yıllarında Kıbrıs Cumhuriyeti tarafından Evkafa ödenmiştir.
7. 1963 olaylarının başlaması ile birlikte Evkafa ödeme kesilmiştir.

KAPALI MARAŞ

Kapalı Maraş'ın tamamı 3 vakfa aittir;

1. Kıbrıs Fatıhi Lala Mustafa Paőa Vakfı
2. Abdullah Paőa Vakfı
3. Hacı Bilal Ağa Vakfı

KAPALI MARAŞ

- Lala Mustafa PaŐa Evkafı, vakfiyesinde yer alan ifadelere göre Kapalı MaraŐın bir bölümü Lala Mustafa PaŐa'nın Mağusanın fethi sırasında satın alıp mülk edindiği ve karargahını kurduğu bir köydür.
- **Bundan dolayı Kumandande Karyesi adını almıŐtır. Komutanlık karargahı iŐlevinden dolayı KıŐlakyeri diye de anılır olmuştur.**
- Őüheda Mezarlığının bulunduğu, PaŐa'nın donattığı mescidin yer aldığı, Tekke inşa ederek asırlar boyunca gelenin gidenin doyurulmasına vesile olduğu ve bundan dolayı da Tekyeli ŐiftliĐi diye tesmiye olunan kutsal bir mekandır.

Kapalı Maraş Bölgesi'nde mülkiyet intikaline uğrayan Vakıf Emlaki
(Kapalı Maraş'ın Yüzölçümü 4,637 dönüm)

Yeni Malikler	Parsel Adedi	Dönüm Adedi
Kıbrıslı Rumlar ve Yunanlılar	5877	3362
Kıbrıs Rum Kilisesi	37	33
Rumlara ait Şirketler	165	125
Rum Belediyesi	7	21
Yabancı uyruklu Şahıslar	33	3
Rum Okul Komisyonu	11	39

Kapalı Maraş Bölgesi'nde mülkiyet intikaline uğrayan Vakıf Emlaki
(Mülkiyet İntikaline Uğrayan Vakıf Emlakin Oranı: %99.99)

	Dönüm	Evlek	Ayakkare
Kapalı Maraş'ın Toplam Alanı	4638	0	300
Vakıflar'ın Mülkiyetinden Çıkan Emlak	4636	1	3448
Elde Kalan Vakıf Emlaki	1	2	452

- Kapalı Maraşta meydana gelen mülkiyet intikalinin Osmanlı dönemi Vakıf Mevzuatında olmadığı gibi İngiliz idaresi döneminde yürürlüğe konulan hukuki düzenlemelerde de yasal bir dayanağı yoktur.

Kapalı Maraş Bölgesinde mülkiyet intikaline uğrayan Vakıf Emlaki

- İngiliz İdaresi Döneminde Kapalı Maraş başta olmak üzere, Mağusa çevresinde yer alan vakıf araziler üzerine mutasarrıfları veya işgalciler tarafından inşa edilen bina, dikilen ağaç ve kazılan kuyular, bu kanunsuz eylemi yapan kişilerin mülkiyetine kaydedilmiştir.
- Vakıf Malları üzerine kaçak olarak yapılan bina sayısı 1900'lerin başında 648 iken, daha sonraki dönemlerde bu sayı hızla artmış ve 2,253 adet olmuştur.
- Vakıf malların özel ve tüzelkişilerin mülkiyetine geçirilerek tasfiyeye tabi tutulması temel ilke olarak kabul edilince kuralsızlık kural haline gelmiştir.